

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розкрито сутність і значення поняття “фінансовий стан підприємства”. Обґрунтована важливість горизонтальної та вертикальної інтеграції підприємств. Визначені основні напрями покращення фінансового стану підприємств в сучасних умовах розвитку економіки України.

Ключові слова: підприємство, фінансовий стан, горизонтальна інтеграція, вертикальна інтеграція, дебіторська заборгованість, факторинг, форфейтинг.

Abstract

The essence and meaning of "financial condition". The possibility of horizontal and vertical integration of enterprises. The main areas of improvement in the financial situation of enterprises in modern conditions economic development of Ukraine.

Keywords: business, financial condition, horizontal integration, vertical integration, receivables factoring, forfeiting.

Вступ

Для сучасної економіки характерна швидка мінливість навколишнього середовища, в якому функціонують підприємства різних форм власності. Зміни в економічній, політичній, соціальній сферах зумовлюють необхідність постійного оцінювання суб'єктами господарювання своєї діяльності, задля збереження можливості конкурувати на ринку. Це потребує розробки напрямів вдосконалення та управління фінансовим станом підприємства задля підвищення ефективності його діяльності.

Метою статті є визначення сутності фінансового стану підприємства та обґрунтування напрямів його вдосконалення.

Результати дослідження

Існування підприємства, як відкритої системи, вимагає постійного моніторингу навколишнього середовища в якому воно знаходиться та аналізу власної діяльності, враховуючи її результативність та уміння управляти власними коштами і ресурсами. Адже основним засобом отримання підприємством конкурентних переваг є пошук шляхів підвищення ефективності господарської діяльності та удосконалення фінансового стану. Хоча на сьогоднішній день не має чіткого визначення сутності поняття “фінансовий стан підприємства”.

Так, на думку М. Я. Коробова, під цим поняттям треба розуміти складну, інтегровану за багатьма показниками характеристику якості діяльності підприємства, його забезпеченості необхідними фінансовими ресурсами і раціонального їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями [1]. Із цього визначення випливає, що стійкість фінансового становища підприємства великою мірою залежить від правильності вкладення підприємством фінансових ресурсів у активи. А. М. Поддєрьогін ніби доповнює вищенаведене визначення фінансового стану підприємства, розглядаючи його як комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [2].

Основними елементами, які визначають фінансовий стан підприємства є: прибутковість його господарської діяльності; оптимальність розподілу прибутку, що залишився у розпорядженні підприємства після сплати податків та обов'язкових платежів; наявність власних фінансових ресурсів; раціональність розміщення основних і обігових фондів; платоспроможність та ліквідність [3].

Невідповідність даних елементів нормативним чи запланованим значенням свідчить про необхідність пошуку резервів задля підвищення фінансового стану підприємства.

Умовно напрями в яких може діяти підприємство, щоб покращити власне становище, можна поділити на три великі групи:

- збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків;
- мобілізація внутрішніх резервів;
- економічна інтеграція.

Вхідні грошові потоки – це ті, що формуються з доходів від основної (операційної), інвестиційної та фінансової діяльності. Вихідні грошові потоки – ті, що складаються, відповідно, з виробничих, (операційних), інвестиційних та фінансових витрат. Якщо вхідні грошові потоки за своїми розмірами перевищують вихідні, то такий грошовий потік називають додатнім, а якщо вихідні грошові потоки за своєю абсолютною величиною перевищують вхідні – від’ємним. Від’ємний грошовий потік свідчить про відплив грошових ресурсів з підприємства [4, с.108]. Отже, підприємству необхідно збільшувати вхідні та зменшувати вихідні грошові потоки, шукаючи оптимальне співвідношення власного і позикового капіталу, яке забезпечило б мінімальний фінансовий ризик при максимальній рентабельності власного капіталу. Оптимізація ліквідності підприємства базується на системі заходів, пов’язаних із зменшенням фінансових зобов’язань та збільшенням грошових активів, що забезпечують ці зобов’язання.

Підвищення розмірів вхідних потоків можливе за рахунок: збільшення виручки від реалізації; продажу частини основних фондів; рефінансування дебіторської заборгованості [5].

Збільшення виручки від реалізації можна досягти шляхом нарощення обсягів реалізації та підвищенням цін. Для того щоб наростити обсяги реалізації продукції доцільно максимально активізувати збутову політику підприємства. А для нівелювання цінами воно повинно правильно обрати цінову стратегію, чи то стратегія “збирання вершків” для досконало нового продукту на ринку, чи стратегія “низьких цін” для проникнення на ринок.

Зменшення вихідних грошових потоків можливе за рахунок: зменшення постійних витрат; зменшення рівня умовно-змінних витрат; відтермінуванням виплат дивідендів та відсотків [5]. Зменшення витрат можливо досягти за рахунок зниження витрат сировини та матеріалів, палива та енергії на одиницю продукції, зниженням витрат заробітної плати на одиницю продукції, скороченням адміністративно-управлінських витрат, ліквідацією непродуктивних витрат і втрат.

Рефінансування дебіторської заборгованості може здійснюватися шляхом факторингу, дисконтуванням векселів, форфейтингом.

Наступним напрямом покращення фінансового стану є мобілізація внутрішніх резервів, що включає в себе: реструктуризацію активів підприємства; зміну структури та складу активів балансу; перетворення в грошову форму наявних матеріальних та фінансових активів [6].

Внутрішні резерви підприємства складаються з явних та прихованих. Виявлення явних резервів здійснюється через ліквідацію: втрат окремих видів ресурсів, перевищення норм їх витрачання. Шляхами удосконалення фінансового стану підприємства через виявлення прихованих резервів є: здача в оренду основних фондів, які не повною мірою використовуються у робочому процесі; використання зворотного лізингу.

Завершальною групою напрямів покращення фінансового стану підприємства є їх економічна інтеграція, що розподіляється на горизонтальну та вертикальну.

Горизонтальна інтеграція є поєднанням в одній формі виробництва різномірної продукції на єдиній сировинній чи технологічній основі і передбачає пошук можливостей здійснення закупівель разом з іншим покупцем [7]. Вона є досить привабливою для підприємств в яких немає достатнього рівня забезпеченості власними обіговими коштами та від’ємне значення маневреності капіталу. Тому ці підприємства об’єднуються шляхом злиття або придбання і в результаті створюються кращі можливості для здійснення їхньої діяльності.

Вертикальна інтеграція є поєднанням в одній формі різних галузей виробництва, що сприяє об’єднанню з ключовими постачальниками сировини та матеріалів. Також вона передбачає проведення моніторингу цін на сировину, виходу на ринок нових потенційних постачальників як альтернативу більш дорогим матеріалам [7]. Перевагами вертикальної інтеграції є можливість контролювати ціни на сировину та матеріали, знижувати витрати, і тим самим покращувати конкурентне становище, забезпечувати своєчасне постачання сировини.

Висновки

Отже, фінансовий стан підприємства – це його реальна і потенційна фінансова спроможність забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвиток та погашення зобов'язань перед іншими підприємствами і державою. Основними напрямками покращення фінансового стану підприємства є збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків; мобілізація внутрішніх резервів та економічна інтеграція.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства / М. Я. Коробов. – К.: Знання, 2010. – 354 с.
2. Поддєрьогін, А. М. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін [Електронний ресурс] – 6-е вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2008. – Режим доступу : <http://enbv.narod.ru/text/Econom/fp/str/21.html>. – 12.04.2013. – Назва з екрану.
3. Федоренко В. І. Оцінка та динаміка фінансового стану підприємства / В. І. Федоренко. – К.: Лебідь, 2010. – 227 с.
4. Зянько В.В. Оцінка кредитоспроможності підприємств на основі аналізу грошових потоків та застосування рейтингових вимірників / В.В. Зянько, В.Г. Фурик, В.В. Зянько, Т.В. Дремлюга // Вісник ВПІ. – 2010. – №5. – С.34-41.
5. Карпенко Г. В. Шляхи вдосконалення фінансового стану підприємства / Г. В. Карпенко // Економіка держави. – 2010. - №1. – С. 61-62.
6. Марцин В. С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові оцінки фінансового стану підприємства //Економіка, фінанси, право. – К., 2009. - №7. – С.26-29.
7. Кузьменко В. П. Вертикальна інтеграція як фактор економічного зростання країн / В. П. Кузьменко. – К.: Знання, 2010. 256 с.

Анастасія Миколаївна Ковбасюк – студентка групи МОф-15сп, факультет менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: kovbasyuk.anastassya2379@mail.ru

Науковий керівник: **Віталій Володимирович Зянько** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Kovbasyuk Anastasia M. - student MOF-15sp, Faculty of Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: kovbasyuk.anastassya2379@mail.ru

Supervisor: **Zyanko Vitaliy V.** - Doctor of Economics, Professor, Head of Finance, Vinnytsia National Technical University. Vinnitsa.